

Відгук

***офіційного опонента на дисертацію
Герасименко Дар'ї Григорівни
«Ідея громадянського суспільства (І. Кант та Е. Левінас)»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук
за спеціальністю 09.00.05 – історія філософії***

Філософія доби модерну надає соціально-політичним питанням певного буттєвого статусу, який уможлиблює розгляд окремих феноменів суспільного поступу в ракурсі самостійних філософських проблем. Одним з найяскравіших прикладів цьому є ідея громадянського суспільства, дослідженню якої присвячена дисертація Герасименко Д.Г.

Дисертантка робить спробу відслідкувати генезу ідеї громадянського суспільства запобігаючи до історико-філософського досвіду, що є цілком виправданим, оскільки лише ретроспективний погляд дозволяє нам зрозуміти теперішнє і зазирнути в майбутнє. Що спричиняє цілком виправдане зосередження дослідницької уваги на вивченні цього питання через призму філософської спадщини двох мислителів – І. Канта та Е. Левінаса, які на перший погляд перебувають у різних площинах, що породжує позірність неможливості їхньої порівнюваності. Однак, авторка віднаходить у представників різних епох і відмінних національних культур безсумнівні дотичності та паралелі. Наполягаючи на відношенні поглядів цих мислителів до «єдиного бачення моделі суспільних взаємовідносин» і маючи на увазі їхню приналежність до інакших соціальних умов, Герасименко Д.Г. на стор. 77 тексту дисертації висловлює доволі значущу думку: «Кант і Левінас притримуються єдиного принципу ідеї громадянського суспільства...їх поєднує єдина лінія розвитку ідеї громадянського суспільства, що полягає у наділенні останнього здатністю дати відповідь як на глобальні проблеми суспільства, так і проблеми суспільних відносин, які постають повсякчас».

Варто наголосити на високому рівні оволодіння дослідниці матеріалом сучасних теоретичних доробок з даної теми. Досить показовим свідченням цього є репрезентативний список використаних джерел, зокрема зарубіжних досліджень, глибоке опрацювання яких було доведено доречним та вдалим

цитуванням, що ще раз переконливо демонструє виваженість думки самої авторки.

Зазначимо також, що зміст роботи повністю відповідає заявленій назві, а її структура є ретельно продуманою та логічно завершеною. Зокрема, вступ не просто анонсує подальший виклад матеріалу, а й викликає дійсне зацікавлення ним, що дозволяє сприймати дану дисертацію як органічно цілісну самостійну роботу. Висновки безсумнівно включають елементи новизни, які корелюються поставленою метою та завданнями.

Однак в дисертаційному дослідженні зустрічаються моменти, які потребують подальшого уточнення:

1. Аналізуючи ступінь наукової розробленості теми у вітчизняному філософському дискурсі (підрозділ 1.2.1) авторка, попри ґрунтовний аналіз дослідницької літератури, оминає увагою доволі значущі доробки. В даному випадку йдеться про монографію А.Карася «Громадянське суспільство».
2. Зважаючи на те, що дисертанткою було задіяно до розгляду термінологічної специфіки категоріального апарату мислителів герменевтичне пояснення поняття «громадянської свідомості» (підрозділ 2.1.3.), не завадило б вернутись до кореляції кантівського розуміння понять «громадянського стану» та «правової держави», що лише б посилило глибину здійсненої роботи.
3. Порівнюючи філософську спадщину І. Канта та Е. Левінаса дисертантка неодноразово наголошує на соціокультурних умовах становлення їх суспільно-політичних поглядів, але разом із тим лишає поза увагою теоретичні джерела їхнього філософування (окрім Ж.-Ж. Руссо та М. Гайдегера).

Наголошуємо, що зазначені зауваження виступають в якості, радше, побажань щодо подальшого ходу даної дослідницької практики і ні в якій мірі не применшують значущість дисертаційної роботи, яка за ступенем обґрунтованості й композиційної продуманості справляє надзвичайно позитивне враження.

Результати дослідження були належно апробовані в доповідях і виступах на міжнародних науково-практичних конференціях та засіданнях відділу історії зарубіжної філософії Центру гуманітарної освіти при НАН України. Основні положення були достатньо репрезентовані в публікаціях у фахових виданнях, затверджених ДАК України. Ключові положення повною мірою відображені у змісті дисертації.

Дисертаційна робота «Ідея громадянського суспільства (І. Кант та Е. Левінас)» цілком відповідає вимогам МОН України до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеню кандидата філософських наук, закріплених в положеннях «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567), а її авторка – Герасименко Дар'я Григорівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.05 – історія філософії.

*Кандидат філософських наук,
доцент кафедри історії філософії
філософського факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Бобошко Н.М.

ПІСЬМОВИЙ ЗАСВІДОЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА Н.
20.09

